

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Рев-239/02
Бања Лука, 30.03.2004. године**

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Здравка Бајагића, као председника вијећа, Петра Бајића, Биљане Томић, Стаке Гојковић и Смиљане Мрше, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца Н. С. и Н. С. обоје из Д., које заступа М. Ђ., адвокат из Д., против тужене Н. Д. из Д., ул. К. бригада 69, ради утврђења ништавости судског поравнања, одлучујући о ревизији тужилаца против пресуде Окружног суда у Д. Гж-135/00 од 04.07.2000. године, на сједници одржаној 30.03.2004. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се уважава, укида се пресуда Окружног суда у Д. Гж-135/00 од 04.07.2000. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Т. П-295/99 од 18.04.2000. године одбијен је тужбени захтјев тужилаца за утврђење ништавости судског поравнања закљученог пред првостепеним судом у предмету Р-30/93 од 13.07.1993. године.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Д. Гж-135/00 од 04.07.2000. године жалба тужиоца се одбила и првостепена пресуда потврдила.

Благовремено изјављеном ревизијом тужиоци побијају другостепену пресуду због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се обје нижестепене пресуде преиначе тако што би се удовољило тужбеном захтјеву или да се обје нижестепене пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак.

Одговор на ревизију није поднесен, нити се Републички јавни тужилац изјаснио о поднесеној ревизији.

Ревизија је основана.

У овој парници тужиоци траже да се утврди да је ништаво поравнање закључено пред Основним судом у Теслићу 14.07.1993. године у ванпарничном предмету Р-3/93.

За основ своје тужбе тужиоци су поред осталог навели да је поравнање фиктивно закључено не у намјери да се изврши подјела имовине - некретнина у Д. између предника тужиоца пок. Н. С. и тужене као његове супруге, већ да би се та имовина - некретнине сачувале од посљедица ратних дејстава на просторима гдје се оне налазе, да су предмет поравнања биле некретнине које уопште не постоје и да некретнине које се налазе у Добоју нису стечене у браку између тужене и предника тужиоца Налић Сеада које је он наслиједио од оца Н. Х..

Тужена је оспорила тужбени захтјев, поред осталог, и приговором да тужиоцима у смислу чл. 117. Закона о облигационим односима - даље: ЗОО немају право поништења предметног судског поравнања.

Нижестепени судови су уважили тај приговор и одбили тужбени захтјев наводећи да се овдје ради о тужби за поништење рушљивог судског поравнања и да је у смислу наведеног законског прописа наступила преклузија права на поништење тог поравнања јер да су тужиоци поднијели тужбу 06.09.1999. године односно по истеку прописаног рока из наведеног законског

прописа у коме су могли оспоравати право на поништење поравнања.

Становиште нижестепених судова је погрешно.

У испитивању становишта на коме се заснивају нижестепене пресуде нужно је да се има у виду двоструки карактер судског поравнања.

Посматрано са становишта процесног права, поравнање је акт диспозиције странака којим оне преновом уређују своје односе, своја узајавна права и дужности у погледу предмета који је постављен тужбеним захтјевом у тој парници. Посматрано са становишта материјалног права то је уговор међу странкама, па је за његову правоваљаност потребно да постоје сви материјално-правни услови као и за сваки други уговор: постојање воље да се закључи, слободно изражена воља, да воља није изјављена под принудом и заблудом итд.

У конкретном случају предмета овог спора је материјална ваљаност поравнања као уговора којим су се уредили односи странака, а не стање узајамних права и дужности које су међу странкама постојале прије закључењ поравнања. Тужитељи, наиме, тужбом траже да се утврди да је поравнање ништаво из разлога што странке у суштини нису закључиле то поравнање односно да њихова воља није била усмјерена на његово склапање, већ да се само створи вид да је закључен у циљу очувања имовине која је била предмет тог уговора односно да се очува од посљедица ратних дејстава на простору гдје се налазе, што да предник тужитеља, за разлику од тужене, није био у могућности, јер да је био припадник Бошњачког народа.

Према томе захтјев тужитеља се заснива на чињеничном основу које указује да је поравнањем закључен фиктивни уговор, односно да се ради о потпуном недостатку воље, а не недостатку воље у смислу рушљивости уговора и да је из овог разлога поравнање ништаво. Јер, уколико би се утврдило да је поравнање фиктивно, онда би у том случају оно само по себи било ништаво, *ipso iure*, и право на утврђење његове ништавости се не гаси односно не застарјева (чл. 110. ЗОО).

Са овог аспекта нижестепени судови нису разматрали ствар нити у том правцу утврдили потребне чињенице, па су тиме погрешно примијенили материјално право кад су одбили тужбени захтјев.

Зато се ревизија тужиоца указује основаном па је ваљало примјеном одредби чл. 250. ст. 2. у вези с чл. 456. ст. 2. Закона о парничном поступку ("Сл. гласник РС", број 58/03 и 85/03) одлучити као у изреци.

Предсједник вијећа
Здравко Бајагић

За тачност отправка
овјерава руководилац судске писарне
Братић Душанка